

POBUDE, NA KATERE PRIČAKUJEMO ODZIVE

PLANINSTVO V TRŽNEM SISTEMU

ANTON OMERZA

Za nami je leto 1991, v marsičem prelomno leto – upam, da tudi za nas planince. Politiki se že leto dni trudijo, da bi pripeljali našo deželo v mirne vode uradne samostojnosti, ki bi jo tujina priznala in nam podelila mednarodni status samostojne države. Gospodarstvo bo verjetno potrebovalo več časa za prehod v tržni sistem z vsemi sestavinami lastništva, podjetništva in svobodne konkurence. Kje je v teh procesih mesto planinske organizacije, se sprašujem, hkrati pa skušam nakazati vsaj enega od možnih odgovorov, pa tudi spodbuditi razpravo na to temo.

V tržnem gospodarstvu je vsem dejavnostim, pa naj gre za strokovna ali za športna in planinska društva, skupno to, da morajo najti takšno optimalno kombinacijo med prostovoljnim načinom dela in čistim poslovnim načinom delovanja, ki jo narekuje domače in tuje tržišče. To torej pomeni, da lahko mirne duše začnemo s celostno primerjavo med slovensko planinsko organizacijo in nam najbližjimi planinskimi zvezami. Nalogo si lahko zastavimo tudi drugače in se vprašamo, kaj nam manjka, da bi se lahko polnopravno (to je po načelih, ki veljajo v tržnem sistemu) postavili ob bok avstrijski, italijanski ali nemški planinski zvezi.

V Sloveniji temelji delo planinskih društev predvsem na prostovoljni dejavnosti nekaterih planincev. Postavlja se vprašanje, kako dolgo bo tak način dela lahko kljuboval vedno ostreje začetnim obrisom tržnega gospodarstva, ki nezadržno prihaja. Ali bo moč optimalno vzdrževati planinske poti in postojanke, ali bo moč graditi nove? Ali bo moč na dosedanja način financirati vrhunske alpinistične podvige in odprave v tuja gorstva?

Kdo se bo vprašal, ali je sploh smiselno o tem razpravljati, saj je splošno stanje planinstva še kar zadovoljivo: društva delujejo, planinske postojanke in poti so v spodobnem stanju, PZS deluje, Planinski vestnik redno izhaja, alpinisti so v samem svetovnem vrhu, odprave v tuja gorstva odhajajo po programu ipd. Takšna vprašanja bodo rezultat razmišljanj v sedanjih okvirih delovanja planinske organizacije, mi pa skušamo s tem člankom bralce napeljati k razmišljanju o planinstvu v tržnih razmerah, ki prihajajo.

STIČNE TOČKE

Množičnost našega planinstva je vsekakor tisti dejavnik, s katerim se lahko postavimo ob bok

vsaki tuji planinski zvezi. Ob tem nas dejstvo, da ne zmoremo vseh ljubiteljev gora spraviti v okvir planinskih društev, niti ne moti preveč.

Upravljanje planinskih poti in postojank je zadovoljivo celo za stroge oči planincev razvitih alpskih dežel. Vendar pa se je že marsikdo vprašal, kako dolgo bo planinskim društvom uspelo upravljati svoje postojanke ali celo graditi nove na način, ki ga lahko označimo za kombinacijo med prostovoljnim delom in ekonomskim računom.

Gorska reševalna služba se po opremljenosti, predvsem pa po organizacijski učinkovitosti lahko primerja s tujimi takimi službami, čeprav temelji na netržnih načelih financiranja.

Alpinizem in odprave v tuja gorstva sta tisti paradni dejavnosti našega planinstva, ki nam jih tujci najbolj zavidajo, predvsem zato, ker si ne znajo razlagati, kako je to sploh možno v pogojih, v katerih živimo. Pri tem si kak **Messner** sploh ne zna predstavljati, koliko nealpinističnih naporov (oprema, sponzorji) je v Sloveniji potrebno za kako odpravo ali pa za odmeven alpinistični podvig.

Ob teh nekaj primerjavah s tujino je takoj razvidno, da za vsakim našim mednarodnim uspehom oziroma za vsako našo pozitivno mednarodno primerjavo leži kup tipično slovenskih značilnosti. In prav te so tiste, ki nas zanimajo.

KAJ MANJKA PZS ZA TRŽNO RAZVITOST

Poglejmo najprej tiste točke, ki smo jih že omenili.

Prava množičnost planinske organizacije bi bila takrat, ko bi bil pretežni del ljubiteljev gorá vključen v planinska društva zato, ker bi bila s svojo vsebino dejavnosti tako atraktivna, da bi planince iz svojega okoliša nezadržno pritegnila v okrilje svojega članstva.

Temeljno delo planinskih društev (skrb za članstvo ter skrb za poti in postojanke) je treba postaviti v tak okvir, kjer se bo optimalno prepletalo prostovoljno in podjetniško delovanje. Kako bo to potekalo, je še preuranjeno napovedovati; zadošča že dejstvo, da je prišel čas, ko je treba o tem resno razpravljati, tako v društvi kot v PZS.

Gorska reševalna služba se z vidika tržnega sistema dobi v nerazumljivih finančnih težavah. Včasih popolnoma nerazumljiva sociala iz preteklih desetletij nas je na področju gorskega reševanja privedla do velikih finančnih težav, ki jim znotraj tega sistema ne vidimo rešitve,

čeprav je organiziranost te službe na visoko kakovostni ravni. Zakaj se slovenski planinec pred odhodom v planine ne bi mogel zavarovati in s tem prevzeti nase (in na zavarovalnico) vsaj del stroškov GRS, če že ne vseh?

Alpinizem in odprave v tuja gorstva sta dejavnosti, ki zaradi kakovosti in odmevnosti kar kličeja po marketinški organiziranosti. Ustanovitev planinskega poola bi bila ena od rešitev. Dokler še ne bo uresničena, je seveda kar smotno, da tudi PZS primakne svoj klobuk pri delitvi sredstev, ki se nabirajo iz akcije Podarim – dobim.

Pa še beseda, dve o publicistični dejavnosti.

Planinski vestnik, lokalna društvena glasila in vse tiste edicije, ki jih PV ponuja na zadnjih straneh, še ne moremo imenovati slovenska planinska publicistika. Zakaj ne? Planinski vestnik je še vedno preveč nestrukturirana revija, ki daje prevelik poudarek nekaterim temam (odprave, alpinistični dosežki) in premalo tistim, ki bi utegnile zanimati širši planinski avditorij.

KAJ POGREŠAMO NA STRANEH PV

- Rubriko s pregledom planinskega tiska iz sosednjih dežel.
- Primerjalne članke, recimo med Slovenijo in Avstrijo, na določeno temo (organiziranost društev, delovanje postojank, delovanje zveze, vrste in razširjenost tiska ipd.).
- Rubriko, posvečeno planinski opremi: – tematski članki o planinski opremi (čevlji,

nahrbtnik, cepin, palice ipd.) – upoštevanje domače in tuje strokovne literature;

– predstavitev nove planinske opreme (lahko tudi v sodelovanju s proizvajalcem) – npr. spalne vreče za planince – za prenočevanje v planinskih kočah;

– seznam potrebne opreme za tipično turo (recimo, Sto žensk na Triglav) ipd.

• PV bi moral razviti zaokrožene rubrike, ki bi jih dopolnjeval na podlagi rezultatov anket med bralci ter upoštevaajoč novosti na tržišču in razvoj publicistike v razvitejših deželah.

PV bi moral negovati tudi odnos s svojimi sodelavci: najprej s točno opredeljenimi rubrikami, s tehničnimi navodili za pripravo prispevkov, ne pa, da jih povpraša o številki žiro računa in o tem, ali bodo in komu bodo odstopili svoj honorar. Začeti se bo moral marketinško obnašati, sicer obstaja možnost, da bo ob razmeroma nizki nakladi živoraril in mu nikakor ne bo uspelo med naročnike (in bralce) pritegniti tistega števila planincev, ki bi ga sicer lahko.

PZS bi morala biti tista strokovna planinska organizacija, ki bi morala spodbuditi podjetnike, da bi se usmerili v planinsko dejavnost. Sprašujemo se lahko, koliko časa bomo planinci, predvsem pa alpinisti, morali hoditi po opremo v tujino. Brez dvoma bi se našel kdo, ki bi ob pomoči PZS tvegala in odprl trgovino s planinsko in alpinistično opremo v Ljubljani, Mariboru, Celju, Bohinju, Kranjski Gori, Bovcu in še kje.

Nanizal sem kar nekaj pobud; upam, da bo vsaj na katero od njih odziv.

KAJ POTREBUJEMO ZA PLANINSKO TURO

OPREMA ZA VSAKDANJO RABO

BOŽO JORDAN

V PZS imamo osnovno vzgojno akcijo, imenovano **planinska šola**, kjer zvmemo marsikaj tudi o planinski opremi. Ko smo pred leti pripravljali gradivo za izdajo knjige **Planinska šola** (1977, 1983), je na koncu zapisan pomnik o izbiri planinske opreme.

Opremo si izberemo glede na nameravano turo (gričevje, hribovje, sredogorje, visokogorje), njeno **težavnost** in **čas**. Raje vzemimo s seboj več kot premalo, ker ne vemo, na kaj naletimo na turi. Več gorskih nesreč je bilo zaradi neprimerne in nezadostne opreme kot pa zaradi lakote.

Pomni: z zadostno opremo lahko dosežemo več in varneje kot slabo opremljeni!

Poglejmo si, kako opremljeni gremo v hribovje nekako do višine 1000 metrov (Boč 980 m, Gora Oljka 734 m) v letnih razmerah! S seboj

vzamemo perilo (majico brez rokavov, spodnje kratke hlače, oboje trikomacco); športno srajco iz lažje tkanine, lahko gremo tudi v športni majici; hlače iz lahke tkanine (pumparice ali dolge hlače), ki so v vročih dneh lahko tudi kratke (sonce – opekline) in se dajo podaljšati; dokolenke k pumparicam, kratke nogavice k dolgim hlačam; za visoke čevlje imejmo vedno dva para nogavic; pri hoji nastaja med kožo in čevljem trenje, ki ga moramo uničiti, raje z drgnjenjem nogavice ob nogavico, ne pa ob kožo; nogavica ob koži naj bo bombažna, druga iz volne (domače); čevlje, lahke visoke z nabričeno gumo iz nepremočljivega usnja (rosa, dež), lahko tudi nizke čevlje (copate) z nabričeno gumo (debelejši podplati); srednje debel pullover za večerne in jutranje ure (npr. novo: sintetični velur); vetrovko, ki lahko nadomesti tudi pullover in vzdrži vsaj malo močre; zdaj je iz goretexta (laminati/sintetične membrane ali iz domačih mikroporoznih tkanin porotex, kran-